

**НАУКОВА ШКОЛА М. Я. ПЛЮЩ
«МОВНА КАТЕГОРИЗАЦІЯ СВІТУ В ПОНЯТТЄВИХ
І ГРАМАТИЧНИХ КАТЕГОРІЯХ»**

**ПЛЮЩ
МАРІЯ ЯКІВНА**

Доктор філологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри української мови факультету української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Наукова постать М. Я. Плющ — велична та багатогранна, вона досконалий знавець словотвору та синтаксису, лінгвостилістики, лінгводидактики. Дослідницький хист найбільше виявився в розбудові концепції граматичного ладу української мови.

Народилася 7 січня 1926 р. у с. Храпачі на Київщині. У 1950 р. із відзнакою закінчила філологічний факультет Київського державного педагогічного інституту (нині — Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова), з яким пов'язала все життя. Обіймала посади завідувача кафедри методики української та російської мови та літератури, професора кафедри української мови, з 2006 р. — завідувач кафедри. У 1957 р. захистила кандидатську дисертацію «Способи словотворення в сучасній українській мові», а у 1984 р. — докторську — «Категорія відмінка в семантико-синтаксичній структурі речення».

Уперше встановила послідовність появи семантико-синтаксичних функцій орудного відмінка в українській мові. Винятково важливе прикладне значення мали запропоновані критерії розмежування орудного знаряддя дії та орудного засобу дії залежно від перехідності/неперехідності дієслів та лексичного наповнення іменників у формі орудного відмінка. Досліджує проблеми семантичної диференціації дієслова, його словотворення та видоутворення.

У науковому доробку понад 300 праць: монографії, статті в наукових журналах, в енциклопедичних словниках, підручники для вищої школи («Сучасна

українська літературна мова», «Грамматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія») та шкіл з поглибленим вивченням української мови для 9, 10, 11 класів, навчальні посібники для вчителів, студентів-магістрів тощо.

Під керівництвом вченої захищено 30 кандидатських і 3 докторських дисертацій. Наукова школа М. Я. Плющ «Мовна категоризація світу в поняттєвих і граматичних категоріях» започаткована під впливом професора М. А. Жовтобрюха в 70-ті рр. ХХ ст. Значним внеском у теорію граматики української мови є монографічні праці аспірантів і докторантів Н. М. Мединської, Н. П. Гальони; аспірантів О. М. Ожогана, Н. Ю. Ясакової, Т. Ф. Семашко, А. Й. Капської, Л. Г. Погиби (нині доктори наук), І. М. Кучмана, О. М. Попенко, Я. М. Степаненка, Л. В. Гмирі, О. П. Сулими, Т. К. Денисюк, З. І. Комарової, Н. М. Дзюбак, Г. П. Серпутько, О. С. Клак. Вагоме теоретичне значення мають наукові розвідки з лінгвостилістики: докторанта О. Ю. Зелінської, аспірантів В. О. Діц, Т. В. Жук, І. М. Заремської та з лінгводидактики — докторанта Г. В. Онкович, аспірантів С. О. Карамана, О. В. Караман, Г. М. Гребницького та інших. Докторант Н. П. Гальона досліджує семантико-синтаксичну валентність у сучасній українській мові.

Багаторічна праця Марії Яківни відзначена орденом княгині Ольги III ступеня, медаллю «За наукові досягнення» МОН України та ін. Міжнародний бібліографічний центр (Кембридж, Англія) нагородив учену «Медаллю честі» в номінації «Жінка світу в галузі науки 2000–2001».

**M. YA. PLIUSHCH SCIENTIFIC SCHOOL
«LANGUAGE CATEGORIZATION OF THE
WORLD IN CONCEPTUAL AND
GRAMMATICAL CATEGORIES»**

Fields of research: Ukrainian grammar in terms of categorizing the world and its reflection in the functional, semantic and grammatical categories; linguodidactics; derivation of adjectives and verbs; case grammar.